O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O‘RTA MAXSUS TA’LIM VAZIRLIGI

ABDULLA QODIRIY NOMIDAGI
JIZZAX DAVLAT PEDAGOGIKA UNIVERSITETI

"TASDIQLAYMAN"
Jizzax davlat pedagogika universiteti
rektori prof. Sh.S.Sharipov

2022 yil "___" ________

QIYOFA RANGTASVIR
FANINING O`QUV DASTURI

Bilimsohasi:	100000 – Ta’lim
Ta’limsohasi:	110000 - Ta’lim
Ta’limyo‘nalishi:	60210400– Dizayn (libos va gazlamalar)

Jizzax – 2022

Fan/Modul kodi 351QRTM04		O`quv yili 2022-2023	Semestr 3-4	Kreditlar 8
Fan/Modul kodi Majburiy		Ta`lim tili O`zbek, rus		Haftadagi dars soatlari 4-6
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg`ulotlari (soat)	Mustaqil ta`lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Qiyofa rangtasviri	60	60	120

2\. **Fanning mazmuni** – Qiyofa rangtasviri fanini o'rganishning asosini rangtasvir, qalamtasvir, plastik anatomiya fanlari tashkil qiladi. Fan mavzularini chuqur o'rganish, inson qiyofasini mukammal o'rganishni talab qiladi.

Fanni o'qitishning maqsadi - Talabalarda mavjud voqeylikni butun rang barangligini va ko'lami bilan idrok etish. Uni badiiy timsolda gavdalantirib bera olish. Jaxon tasviriy san'at ustalarining merosini o'rganish, ularning eng yaxshi yutuqlarini ijodiy o'zlashtrish, bilim mahorat ko'nikma va malaka shakllantirish. Naturani badiiy ko'rish va analiz qila bilish ko'nikmasi, hamda o'z o'quv topshirig'ini natura bilan solishtrgan holda tasvirlash jarayonini olib bora bilish, shu bilan birga uzoqva qisqa muddatli ish jarayonini bajarish konikmasini egallashi hamda yaxlitlikdan detallarga detallardan yaxlitlikka tariqasida ish jarayonini yurita bilishi, shu bilan birga yosh rassomda badiiy ijodiyotning muhim bir jihati bo'lgan tasvirlanayotgan insonning psixologik holati, hissiyoti, kayfiayati va fikri doirasi yaxlit olganda esa, qaxramonning psixologik dunyosini ko'rsata olishi talab etiladi. Ta'lim maqsadi davr bilanijtimoiy hayot bilan uzviy bog'liq. Ijtimoiy hayotdagi tub o'zgarishlar, fanning intensiv rivojlanishi ta'lim modernizatsiyasi yangi didaktik imkoniyatla, insonparavarlashtrish shunhasiz ta'limmaqsadini tubdan isloh qillishda yordam beradi. Rangtasvir barcha tasviriy san'at turlarining (dekorativ amaliy san'at, grafika, haykaltaroshlik) asosi hisoblanadi.

Fanni o'qitishning vazifalari –"Fundamental, umumkasbiy va maxsus tayyorgarlikka ega bo'lgan malakali mutaxassis kadrlar tayyorlash ko'nikmalarini hosil qilish.

3.	**1. (Amaliy mashg'ulotlar)** Talaba mustaqil ishni tayyorlashda "Qiyofa rangtasviri" fanining xususiyatlarini hisobga olgan holda quyidagi shakllardan foydalanish tavsiya etiladi: Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular asosida talabalar o'zlari mustaqil topshiriqlarni amaliy chizish orqali bajarib keladilar.Bunda chizmalarni A3 yoki undan katta formatlarda bajarib kelishadi.bundan tashqari insonning turli qomatlarini kichik formatlarga eskiz, (nabroska) qoralamalar chizib keladi **II.I. Fanning tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:** **3-semestr** **1-mavzu. Uy-ro'zg'or buyumlari va meva yoki sabzavotlardan tuzilgan natyurmort (20 soat)** **Reja** 1. Natyurmortni asosiy kompozitsion markazini mevalar yoki sabzovotlar tashkil etilishi kerak. 2. Ikkilamchi xolatda uy ro'zg'or bo'yumlaridan masalan; savat, kastrulka, turli xil shakl yoki rangdagi ko'zalar chiroyli idishlar va turli xil rangdagi matolar, so'zana, palaklardan foydalanishimiz mumkin. 3. Maqsad; talabani qo'yilgan pastanovkadagi meva va predmetlarni real xolatda tasvirlashni o'rganish natyurmortni umumiy ko'rinishini ranglar o'yg'unligidan kelib chiqib ishlash va issiq sovuq ranglarni bir biriga bo'lgan muomilasiga e'tibor talab qilinadi. Qog'oz, akvarel, guash 50x70. **2-mavzu. Monaxrom ranglardan tashkil topgan natyurmort ishlash(20 soat)** **Reja:** 1. Natyurmortni xajm jixatidan bir-biridan farq qiladigan predmetlar ishtirokida qo'yiladi, lekin predmetlar rangi bir-biriga mutaanosib bo'lishi kerak. 2. Qo'yilma foni predmetlar rangidan tus jixatidan farq qilishi shart. Manaxrom rangdagi natyurmortni chizishdan maqsad talabaning rang ko'rishga bo'lgan munosabatini o'zgartirib, ranglardagi tuslarni farqini o'rgatadi. 3. Qog'oz, akvarel, guash 50x70. **3-mavzu. Odam boshini (gips boshi ishtroqida grizayl usulida) tasvirlash (20-soat)**

4.	1. O'xshatishga intilish och-to'q tuslarni farkiniva kiefa tusini xis etish xamda anatomik taxlil etish talab qilinadi. 2. Qo'yilmada tirik odam boshi bo'lganligi uchun fondagi mato tusini shunga mos ravishda tanlashimiz lozim buladi. 3. Qog'oz, akvarel, guash 50x70. **1. (Amaliy mashg'ulotlar)(4-semestr)** **II.I. Fanning tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:** **4-mavzu. Inter'erda natyurmort va tikuvchilik anjomlaridan tuzilgan natyurmort. (20-soat)** **Reja** 1. Inter'erda qo'yilgan natyurmortda aniq shakilga ega bo'lgan, ya'ni qumg'on, samovar, vaza, turli xil cholg'u asboblari va tikuvchilik anjomlaridan bo'lishi mumkin. 2. Qo'yilma kontrajorda qo'yilganligi sababli o'tkir yorug' va predmetlardagi to'q soyaga butun e'tiborni qaratishimiz kerak bo'ladi. 3. Bu vazifa talabada o'ta sezgirlikni, moxirona ranglar uyg'unligini ko'ra bilishni o'rgatadi. Qog'oz, akvarel, guash 50x70. **5-mavzu. Gipsdan yasalgan antik boshini tasvirlash (har xil rangdagi gazlamalardan foydalaniladi) Venera, Gerakl. (20-soat)** **Reja** 1. Natyurmort gips ishtirokida bo'lganligi sababli fondagi mato gipsga moslab tanlanadi. 2. Planshetga joylashtirishda gipsni (Venera, Gerakl) nazarda tutishimiz lozim. Maqsad; talaba akvarel uslubida odam shakli tasvirlangan gips ishlab, tirik odam portretini ishlash uchun tayyorgarlik ko'rib boradi. Issiq sovuq ranglar yordamida gips real tasvirlanadi. 3. Oq gips bo'lganligi sababli uni umumiy rangini toza ranglarda ishlanadi. Qog'oz, akvarel, guash 50x70. **6-mavzu. Uy ro'zg'or buyumlari va meva yoki sabzovotlardan tuzilagan murakkab natyurmortlar tasvirlash(20-soat)** **Reja** 1. Natyurmortni asosiy kompozitsion markazini mevalar yoki sabzovotlar tashkil etilishi kerak. 2. Ikkilamchi xolatda uy ro'zg'or bo'yumlaridan masalan; savat,

kastrulka, turli xil shakl yoki rangdagi ko'zalar chiroyli idishlar va turli xil rangdagi matolar, so'zana, palaklardan foydalanishimiz mumkin.

3. Maqsad; talabani qo'yilgan pastanovkadagi meva va predmetlarni real xolatda tasvirlashni o'rganish natyurmortni umumiy ko'rinishini ranglar o'yg'unligidan kelib chiqib ishlash va issiq sovuq ranglarni bir biriga bo'lgan yorqinligiga erishish talab qilinadi. Qog'oz, akvarel, guash 50x70.

IV.1. Mustaqil ishlar uchun tavsiya etiladigan mavzular:
IV.2. Mustaqil ishni o`zlashtirish tartibi. 3-semestr.

Talaba mustaqil ishni tayyorlashda "Qiyofa rangtasviri" fanining xususiyatlarini hisobga olgan holda quyidagi shakllardan foydalanish tavsiya etiladi: Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular asosida talabalar o'zlari mustaqil topshiriqlarni amaliy chizish orqali bajarib keladilar.Bunda chizmalarni A3 yoki undan katta formatlarda bajarib kelishadi.bundan tashqari insonning turli qomatlarini kichik formatlarga eskiz, (nabroska) qoralamalar chizib keladi

Mustaqil ishlarni bajarishda quyidagi mavzularga oidamaliy topshiriqlarni bajaradilar. Turli holatdagi qiyofalarni, turli rakurslarda chizish va ranglash. Qisqa muddatli etyudlar bajaradi.

Mustaqil ishlar uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. Yakka daraxt va daraxtlar guruxining etyudlari.
2. Natormortlar rangtasviri.
3. Har xil ruxiy xolatdagi portretlar rangtasviri.
4. Mato va kiyimdagi buklamalarni ishlash.
5. Asarlardan mavzuga oid nusxa ko'chirish
6. Tik turgan o'tirgan holatdagi inson qomatini chizish
7. Milliy libosda ayol qomatini chizish
8. " O'zbek ayol" mavzusida dekorativ rangtasvir kompozitsiyasini chizish

(4-semestr)

1. Xayvonot dunyosidan qoralamalar va etyudlar
2. Tabiat shakllaridan etyudlar.(kushlar, xayvonlar, o'simliklar).
3. Manzaraning rangtasviri
(tong, kunduzi, tun holati).
4. YAkka daraxtning va daraxtlar guruhining etyudlari.

	5. Natyurmortlar rangtasviri. 6.Har xil ruhiy holatdagi portretlar rangtasviri. 7. Mato va kiyimdagi buklamalarni. 8. Asarlardan mavzuga oid nusha ko'chirish. **IV.2. Mustaqil ishni o`zlashtirish tartibi.** Talaba mustaqil ishni tayyorlashda "Qiyofa rangtasviri" fanining xususiyatlarini hisobga olgan holda quyidagi shakllardan foydalanish tavsiya etiladi: Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular asosida talabalar o'zlari mustaqil topshiriqlarni amaliy chizish orqali bajarib keladilar.Bunda chizmalarni A3 yoki undan katta formatlarda bajarib kelishadi.bundan tashqari insonning turli qomatlarini kichik formatlarga eskiz, (nabroska) qoralamalar chizib keladi • darslik va o`quv qo`llanmalar bo`yicha fan boblari va mavzularini o`rganish; • tarqatma materiallar bo`yicha ma'ruzalar qismini o`zlashtirish; • maxsus adabiyotlar bo`yicha fanlar bo`limlari yoki mavzulari ustida ishlash; • Odam plastik anatomiyasi o`rgannsh; • talabaning o`quv-ilmiy-tadqiqot ishlarini bajarish bilan bog`liq bo`lgan fanlar bo`limlari va mavzularni chuqur o`rganish; • faol va muammoli o`qitish uslubidan foydalaniladigan o`quv mashg`ulotlari; • masofaviy (distansion) ta'lim.
5.	**V. Ta`lim natijalari/Kasbiy kompetensiyalar.** Fanni o'zlashtirish natijasida talaba: - Rangtasvir o'quv topshiriqlarini bajarishda rangtasvir san'atining o'ziga hos husușiyatlarini anglash, homaki chizmalar va tugallangan o'quv topshiriqlarini bajarish; -o'quv topshiriqlari maqsad va vazifalari; -ranglar uyg'unligini va dekorativ tasvir yaxlitligiga erishish; -chizmatasvir va dekorativ rangtasvir madaniyati; -shakllar plastikligi tizimi va uning qonunlari; -tasvirning grafikasiga erishish; -emotsional ta'sirchanligiga erishish; -inson qiyofasi; -tasvirlanuvchi yarimqomat, yaxlitqiyofa, turli, turli rangdagi matolardan iborat bo'lgan -o'quv topshiriqlari;

	-o'quv topshiriqlari plastic kompozitsion obraz yechimi; -turli hildagi matolar ishtirokida bajariladigan tasviriy asar sifatida shakllanishida -ko'plab dekorativ asar yaratish qonun- qoidalarini o'rganish. -Suratning asosiy tuzilish qonuniyatlari;

6.	**VI. Ta`lim texnologiyalari va metodlari.** • Interfaol keys-stadiylar; • Seminarlar (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar); • Guruhlarda ishlash; • Taqdimotlarni qilish; • Individual loyhalar; • Jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyhalar.
7.	**VII. Kreditlarni olish uchun talablar.** Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to`g`ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish, joriy nazorat, , yakuniy nazorat bo'yicha amaliy (chizish) orqali ishni topshirish. **Joriy nazorat.** Joriy nazorat va mustaqil ishlar semestr davomida amaliy mashg'ulotlariga ajratilgan soatlar (juftlik) dan kelib chiqib umumiy 50 ball bilan baholanadi. Jami amaliy va mashg'ulotlari yakuniy nazorat bo'yicha o'zlashtirish natijalari 100 ballik tizimda 30 ball bilan baholanadi. Mustaqil va va joriy nazorat uchun ajratilgan ballning 60% ini to'plagan talabalarga yakuniy nazorat topshirishga ruxsat beriladi. **Yakuniy nazorat** Yakuniy nazorat amaliy chizish shaklida o'tkaziladi. Talabaning yakuniy nazoratdagi o'zlashtirishi 100 ballik tizimda 50 ball bilan baholanadi va yakuniy nazorat uchun ajratilgan ballning 60% ini to'plagan talabalar fanni o'zlashtirgan hisoblanadi.

8.	**Foydalanilgan adabiyotlar ro`yxati**
	Asosiyadabiyotlar 1. Toshmuradov M.E. “Rangtasvir amaliyoti” O‘quv uslubiy qo‘llanma T: “Chashma print” 2010 y 2. Xuudoyberganov R.A. “Rangshunoslikasoslari” . O‘quv qo‘llanma T: matbaa ijodiy uyi 2006 y 3. Yusupov OO. “Rangtasvirda akvarel bilan ishlash texnikasi va texnalogiyalari ” O‘quv uslubiy qo‘llanma Toshkent 2011 y 4. A.Mamatova “Rangtasvir va chizmatasvir fanlari dan o’quv uslubiy ko’rsatmalar” Toshkent: Fan va texnalogiya 2017 y **Qo‘shimcha adabiyotlar** 1. Mirziyoyev Shavkat Miromonovich “Erkin va farovon, demokratik O‘zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz”. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti lavozimiga kirishish tantanali marosimiga bag‘ishlangan Oliy Majlis palatalarining qo‘shma majlisidagi nutq– Toshkent.: O‘zbekiston, 2017. - 56 b. 2. Mirziyoyev Shavkat Miromonovich “Tanqidiy tahlil, qat’iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo‘lishi kerak”. Mamlakatimizni 2017 yilda ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishning asosiy yakunlari va 2017 yilga mo‘ljallangan iqtisodiy dasturning eng muhim ustuvor yo‘nalishlariga bag‘ishlangan Vazirlar Mahkamasining kengaytirilgan majlisidagi ma’ruza, 2017 yil 14 yanvar – Toshkent.: O‘zbekiston, 2017. – 104 b. 3. Mirziyoyev Shavkat Miromonovich “Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta’minlash – yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi”. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi qabul qilinganining 24 yilligiga bag‘ishlangan tantanali marosimdagi ma’ruza. 2017 yil 7 dekabr – Toshkent.: “O‘zbekiston”, 2017. – 48 b. 4. Mirziyoyev Shavkat Miromonovich “Buyuk kelajagimizni mard va oliy janob xalqimiz bilan birga quramiz”. Mazkur kitobdan O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning 2017 yil 1 noyabrdan 24 noyabrga qadar Qoraqalpog‘iston Respublikasi, viloyatlar va Toshkent shahri saylovchilari vakillari bilan o‘tkazilgan saylovoldi uchrashuvlarida so‘zlagan nutqlari o‘rin olgan.– Toshkent.: “O‘zbekiston”, 2017. – 488 b 5.Mirziyoev SH. M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. Toshkent, “O‘zbekiston”, 2017 yil, 488 bet. 6.Mirziyoev SH. M. Erkin va farovon, demokratik O‘zbekiston davlatini

birgalikda barpo etamiz.Toshkent, "O'zbekiston", 2016 yil, 56 bet.

7. Mirziyoev SH. M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash- yurt taraqqiyoti va xalq faravonligining garovi. Toshkent, "O'zbekiston", 2017 yil, 48 bet.

8. Mirziyoev SH. M. Tanqidiy taxlil, qat'iy tartib intizom va shaxsiy javobgarlik – harbir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. Toshkent, "O'zbekiston", 2017 yil, 104 bet.

9. Suzane Broker Techniques for rendering sky, terrain, trees and water O'quv qo'llanmaGuptil publication 2015

10.AggyBoshoff. Oil-painting Workshop, First American Edition, 2006 u b Blished in the United States by DK Publishing, 375 Hudson Street,New York, New York, 10014

11. Tolipov N., Abdirasilov S. , Oripova N. Rangtasvir (1-qism).Toshkent., 2002. TDPU

12.Tolipov N., Abdirasilov S., Oripova N. Rangtasvir (2-qism). O'quv q Qo'llanma, Toshkent., 2003. TDPU

13. Abdirasilov S.,Tolipov N. "Rangtasvir" O'quv qo'llanma, Toshkent , 2005. " Bilim"

14. Victoria Adams. All rights reserved.

15. Sultonov X. "Rangtasvir" (grizaylda ishlash) metodik qo'llanma TDPU Rizografida-2014

16. N.Abdullayev "O'zbekiston milliy portreti san'ati" Toshkent Nashriyot – matbaa ijodiy uyi 2011 y

17. S.Abdirasilov , S.Mahkamova Iste'dod Toshkent metodik qo'llanma TDPU r Rizografida 2014

18. S.Richard Schmid "alla prima II "Elektron variant USA 2013

19.R.XalilovJivopis. AkvarelDarslik"Navruz" 2013

Axborot manbaalari

1. www. jspi. uz
2. www. pedagog. uz
3. www. Ziyonet. uz
4. www. edu. uz

9.	Qiyofa rangtasviri fanining o`quv dasturi Jizzax davlat pedagogika universiteti Kengashining 202__ yil "___"_________dagi ____-sonli Kengash qarori bilan tasdiqlangan.
10.	**Fan/modul uchun ma`sullar:** O'.Xudoynazarova - JDPU, "Texnologik ta'lim va tasviriy san`at fanlari" kafedrasi o`qituvchisi. B.Pardayev - JDPU , "Texnologik ta'lim va tasviriy san`at fanlari" kafedrasi o`qituvchisi.
11.	**Taqrizchilar:** **Taqrizchilar:** A.Bobojonov - Jizzax maxsus san`at maktabi o`qituvchisi E.Oltmishev -Jizzax davlat pedogogika universiteti katta o`qituvchisi